

Osamocený oderský dům čp.639 nad Stodolním potokem

Půjdete-li na procházku Dělnickou ulicí ke Skalním sklepům, uvidíte v její horní části na levé straně nad Stodolním potokem (viz přiložené obrázky Obr. 1 a Obr. 2) zvláště v zimních měsících vyšší dům s čp.639. Stojí zde osamocen a po změnách vlastnictví pozemkových parcel katastru obce Odry po roce 1946 se stal pro dopravní prostředky hůře přístupný. Dnes k němu vede jediná strmá přístupová cesta od Veselské ulice. Poloha tohoto domu poskytovala na jedné straně jejím obyvatelům ozdravný pobyt v přírodě včetně výhledu na překrásné panorama Beskyd, ale na druhé straně jim ztěžovala pohodlný styk se samotným městem. Okolo původu tohoto domu existují nepravdivé informace, vraťme se proto do nedávné minulosti a přibližme zde jeho historii i jeho bývalé vlastníky a obyvatele.

Odry 2018, výřez ze situační mapy. Poloha domu č. p. 639/č. e. 8 s přístupovými cestami, www.mapy.cz.

Náš příběh začíná v zaniklé vesničce Adamov¹ v domě čp.63 na Šumpersku, kde se 11. září roku 1889 narodil do evangelické rodiny ševce Johanna Schmidta a Bertý, rozené Steiner, zakladatel domu čp. 639 v Odrách *Quido Erwin Schmidt*. Dne 6. října ho v evangelickém kostele

(viz Obr. 3) v Holčovicích (*Hillersdorf*) pokřtil pastor Dobroslav Novák za přítomnosti kmotrů: podnikatele v pohostinství, strýce Wilhelma Schmidta z Jelení Hory (*Hirschberg*) a jeho dcery Idy Kirschner.

1. Adamov (něm. Adamsthal), soudní okres Vrbno pod Pradědem (něm. Würbenthal) byl podhorskou vesničkou v nadmořské výšce 500 m s roubenými domky kolem místního potoka v délce 1,3 km. Měla 242 obyvatel německé národnosti, z toho 131 osob evangelického vyznání.

Odry 1970. Pohled na dům čp. 639 od Stodolního potoka. Na obrázku je vidět strmá přístupová cesta od Veselské ulice. Foto autor

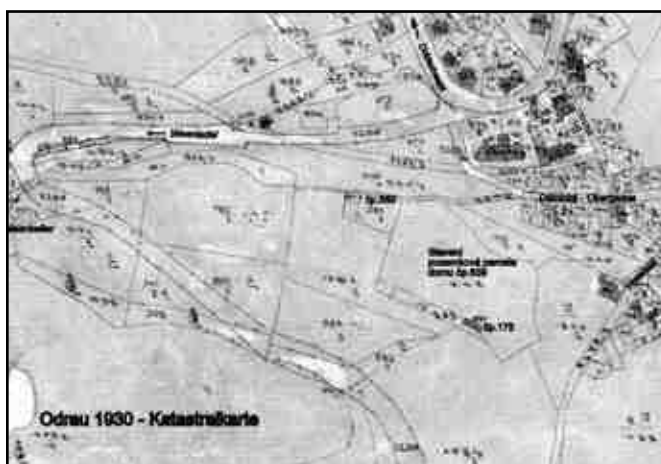
Holčovice, dobová fotografie před rokem 1945. Zaniklý evangelický kostel s evangelickou farou (dnes obecní úřad), kde byl v roce 1889 pokřtěn Erwin Schmidt, www.mapy.cz

Erwin Schmidt navštěvoval základní školu v rodné obci, další vzdělání² pravděpodobně absolvoval v Holčovicích, resp. v Moravské Ostravě, kde přišel jako dvanáctiletý chlapec v roce 1901. Do zaměstnání nastoupil u „Zwierzinova kamenouhelného těžarstva“ (důl Jozef, Slezská Ostrava) 12. května roku 1914. Dne 26. května 1918 se oženil s Paulou Bečkovskou z Haliče³. V roce 1921 uvádějí jako své bydliště Moravskou Ostravu, Strossmannngasse čp.3, byt 21⁴. Erwin Schmidt v té době pracuje jako úředník (Offizial) na Báňském ředitelství „Zwierzinova kamenouhelného těžarstva“ v Moravské Ostravě. V roce 1923 se jim narodila jediná dcera Sonja Paula Schmidt.

Moravská Ostrava 2018, Veleslavínová ulice čp. 725 - bližší dům zprava, bývalé trvalé bydliště rodiny Schmidt, www.mapy.cz

V roce 1931 Erwin Schmidt služebně povýšil a získal postavení vedoucího úředníka (*Oberoffizial*). Celý rok 1932 byl však nemocen, a proto k 1. prosinci 1932 odešel do invalidní penze. Už v roce 1928 společně s manželkou Paulou uvažovali o stavbě rodinné rekreační vily mimo Ostravu. V regionu malebných Oderských vrchů proto 8. října roku 1931 zakoupili od Antona Fischera⁵ pozemkovou parcelu č. 112 na „Horním předměstí“ (*Obere Vorstadt*) města Oder (viz Obr. 5) včetně sousední pozemkové parcely č. 111/2 (*zahradu u Stodolního potoka*) a pozemkové parcely č. 113 (*pole s budovou čp. 178 pod cestou na Veselí/Wessiedel*). Parcela č. 112 byla později rozdělena na stavební parcelu č. 893 s domem čp.639 a na pozemkovou parcelu č. 112/2 (*zahradu u domu*).

Výřez z katastrální mapy města Oder, situační schéma. Poloha pozemkové parcely č. 112 pro stavbu domu čp. 639 na „Horním předměstí“, pozemkové parcely č. 113 se stavbou čp. 178 a pozemkové parcely č. 111/2 - zahrady. ZA Opava.

- ² S ohledem na své budoucí zaměstnání musel mít minimálně měšťanskou školu a odbornou firemní školu, možná i reálné gymnázium.
- ³ Paula Bečkovská (*27. 12. 1898) pocházela z obce Rožniatov, oblast Dolina, Halič (dnes Rozhniativ, Ivano-Frankovská oblast, Ukrajina), byla řecko-katolického vyznání.
- ⁴ Dnes Veleslavínová ulice čp. 725, jedná se o stejný dům jako v roce 1921.
- ⁵ Anton Fischer nebydlel v Odrách. Domnívám se, že kontakt s Erwinem Schmidtem mohl zprostředkovat příbuzný Antona Fischera - strojvedoucí na Severní dráze císaře Ferdinanda Ludwig Fischer z Vídně, který se v roce 1918 oženil s Amálií Jog z Oder, Kopečná ulice čp. 184. Na jejich svatbě byl jako svědek Carl Koblishke, v roce 1935 nájemce výhodně situovaného bytu v domě Erwina Schmidta, čp. 639.

24. července roku 1933 Erwin a Paula Schmidovi zaslali starostovi Oder Josefu Goldovi žádost o stavební povolení společně se stavebním plánem domu⁶. Po posouzení projekčních podkladů komisí v čele s oderským stavitelem Rudolfem Woznikem byla stavba povolena a 14. prosince 1934 bylo domu přiděleno popisné číslo 639⁷.

Odry 1938, vstupní schodiště domu čp. 639. Zleva doprava: pan Oskar Kubíček st., jeho manželka paní Marie Kubíčková, paní Paula Schmidt, její dcera Sonja Schmidt a dvojice přátel Sonji Schmidt s pětiletým Oskarem Kubíčkem ml. Foto Erwin Schmidt, archiv Oskara Kubíčka ml.

Dům byl pak postaven do jednoho roku (na podzim 1935) a následně obydlen těmito nájemníky:

přízemí: Emil a Anna (rozená Peprná) Beinhauerovi s dcerami Annou (*1943) a Evou (*1943)

1. patro: levá strana domu od Stodolního potoka“ - letní byt rodiny Schmidt,

pravá strana domu od Veselské cesty - Oskar st. a Marie (rozená Šimová) Kubíčkoví se synem Oskarem ml. (*1933),

2. patro: Karl a Cecilie (rozená Mann) Koblischke s dětmi Marií (*1919), Waltrem (*1918), Paulou (*1927) a Karlem (*1924).

Svatební fotografie nevěsty Sonji Pauly Stern-Schmidt z 3. června roku 1944. Darování manželům Kubíčkovým. Archiv Oskara Kubíčka ml.

Sonja Schmidt byla údajně herečkou v Ostravě. Třetího června roku 1944 se vdala za důstojníka Luftwaffe Sterna. Její další osud není znám. Rodiče Erwin a Paula Schmidt byli v roce 1946 z Moravské Ostravy vysídleni do americké okupační zóny v Německu a jejich dům v Odrách byl zkonfiskován.

Prvním národním správcem domu čp.639 byl v roce 1946 Václav Polášek a od 2. prosince roku 1946 „Český svaz mládeže“. Dne 14. února 1950 nabyli vlastnické právo manželé František a Marie Bartošovi. Potom, podle kupní smlouvy z 22. dubna 1955, získal dům se zahradou Státní plemenářský statek, n. p. ve Vítkově. V roce 1964 dům nový majitel - Státní statek v Odrách, n. p. - adaptoval (elektrická instalace, úprava studně u Stodolního potoka a vodoinstalace, nová zdravotnicka a kanalizace, oprava fasády a komínu a d.) včetně přístavby sociálního zařízení a schodiště. Potom v domě bydleli zaměstnanci Státního statku v Odrách. V posledním období dům už řádné obyvatelé neměl, proto zde do příchodu nového

6. *Stavební plán domu se mi bohužel nepodařilo dohledat. Protože Erwin Schmidt měl domovskou příslušnost v Moravské Ostravě, pravděpodobně si ho nechal zpracovat místním architektem. S ohledem na charakter stavby se domnívám, že by to mohl být známý architekt meziválečného období z Moravské Ostravy Karel Gajovský. Ten si oblíbil kraj okolo horního toku řeky Odry (Mariastein, Klokočov, Hadinka), kde často pobýval a vyprojektoval několik staveb (Hadinka - Gajovského vila, Klokočov - Ústav hornických dětí, dnes léčebna dlouhodobě nemocných.*

7. *Dům čp. 639 obdržel orientační číslo, příslušející Dělnické ulici. V současné době má dům orientační číslo č. 8 na Veselské ulici.*

majitele⁸ nebyla prováděna žádná oprava a údržba a dům tak značně zchátral. Popřejme proto novému majiteli dost elánu, energie a finančních prostředků, aby se dům čp.639 stal opět důstojnou dominantou části města nad Stodolním potokem.

Poděkování za poskytnuté podklady a informace patří oderskému pamětníkovi panu Oskarovi Kubíčkovvi ml., Mgr. Josefovi Šerkovi z Archivu města Ostravy a paní Markétě Frankové z Archivu OKD, a. s.

Použité zdroje:

Evidenc e občanů německé národnosti v Odrách, mající domovskou příslušnost v jiné obci.

Archiv Muzejního spolku Rolleder, v.p. s.

Obytný dům č. p. 639, knihovní vložka č. 970.

Archiv Katastrálního úřadu Opava.

Domovní kartotéka města Ostravy.

Archiv města Ostravy.

Odsunová kartotéka města Ostravy.

Archiv města Ostravy.

Ščitací operát Moravská Ostrava, čp. 725, rok 1921.

Archiv města Ostravy.

Fond Zwierzinovo kamenouhelné těžařstvo, báňské inženýrství Moravská Ostrava a Důl Josef, Slezská Ostrava. Archiv OKD, a. s.

Rodná evangelická matrika obce Holčovice 1881-1991, i. č. 3910. ZA Opava.

Korespondence starosty města Oder s Erwinem a Paulou Schmidt, rok 1933-1934. Archiv Muzejního spolku Rolleder, v.p. s.

Za HVS pro Vlastivědné listy zpracoval Pavel Kašpar st.

Odry 2018, dům čp. 639. Pohled z jihovýchodní strany.
Foto Martin Kašpar

Odry 2018, dům čp. 639. Pohled ze severozápadní strany.
Foto Martin Kašpar

Odry 2018, dům čp. 639. Majitel domu (vpravo) s pamětníkem - obyvatelem domu v roce 1938 Oskarem Kubíčkem ml.
Foto Raimund Kubínek

Odry 2018, dům čp. 639. Pohled z 2. patra domu (bytu rodiny Karla Koblischke), v pozadí Beskydy.

8. *Současný majitel domu čp. 639 je pan Daniel Čada.*